

Innst. S. nr. 156

(1999-2000)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om opprettelse av Nasjonalt senter for læring og utvikling

St.prp. nr. 38 (1999-2000)

Til Stortinget

Sammendrag

Departementet legger fram forslag til budsjettvedtak i forbindelse med opprettelsen av Nasjonalt senter for læring og utvikling (Læringssenteret). Proposisjonen er en oppfølging av Innst. S. nr. 214 (1998-1999) om St.meld. nr. 28 (1998-1999) Mot rikare mål.

Læringssenteret opprettes for å styrke og koordinere arbeidet med utvikling og vurdering av skoleverket ved at ansvar og kompetanse samles i én instans. Senteret skal i hovedsak ha evaluerings- og utviklingsfunksjoner knyttet til grunnskole og videregående opplæring. Det skal videre skjøtte sentrale utviklings- og informasjonsoppgaver overfor departementet, kommunene, fylkeskommunene, skolene og lærebedriftene. Opprettelsen av senteret skal bidra til en forenklet og brukervennlig organisering av dette arbeidet.

Læringssenteret foreslås opprettet 1. august 2000. Fra samme dato legges Nasjonalt læremiddelsenter ned som egen institusjon og overføres - sammen med virksomheten ved Eksamensekretariatet - til det nye Læringssenteret. Det vil også bli overført oppgaver og ansatte fra departementet. Det er ikke planlagt å opprette nye arbeidsplasser i forbindelse med etableringen av Læringssenteret.

Læringssenteret foreslås opprettet som en ordinær statsinstitusjon. Men senteret skal ha større faglig frihet enn et vanlig forvaltningsorgan, og eget styre. Statens utdanningskontor vil fortsatt være det regionale bindeleddet mellom statlige myndigheter og kommunesektoren. Utdanningskontorene skal i sin kontakt med kommunesektoren legge økt vekt på informasjon og tilsyn. Læringssenteret vil bli tillagt ansvaret for kartlegging av utdanningssektoren og for å stille materiale til rådighet for brukerne, noe som vil forenkle dette arbeidet. Oppgaver som Læringssenteret og utdanningskontorene skal samarbeide om, vil bli forankret i tildelingsbrevet fra departementet.

Opprettelsen av senteret finner sted innenfor dagens økonomiske rammer ved at det overføres midler fra flere budsjettkapitler innenfor departementets ansvarsområder til et nytt kap. 202. Departementet arbeider med konkrete planer om å plassere institusjonen i egnede kontorlokaler i Oslo indre øst. Økte husleieutgifter forutsettes finansiert innenfor rammene av de berørte budsjettkapitler. Overgangskostnader som følge av flytting av personale og utstyr antas å ligge mellom 3 og 5 mill. kroner. Departementet kommer tilbake til dette.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at proposisjonen er en oppfølging av Stortingets behandling av St.meld. nr. 28 (1998-1999) Mot rikare mål, hvor Stortinget gikk inn for å opprette et nasjonalt utviklingssenter.

Utviklingssenteret skal i hovedsak ha evaluerings- og utviklingsfunksjoner knyttet til grunnskolen og videregående opplæring. Komiteen vil understreke at utviklingsoppgavene må settes i fokus i det nye senteret, og at forvaltningsoppgavene må begrenses til det som er nødvendig for å utføre utviklingsarbeid og forskning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener at en samordning av de utviklingsoppgavene som det i dag arbeides med i departementet, Statens utdanningskontor i Oslo og Akershus og Nasjonalt læremiddelsenter, vil bidra til et mer helhetlig utviklingsperspektiv på blant annet læring, vurderingsarbeid og læremidler. Det vil også gi muligheter til å samordne ressursene og til å se flere utviklings- og forvaltningsoppgaver i sammenheng.

Flertallet har merket seg at Statens utdanningskontor skal ha ansvaret for de samme oppgaver som i dag og fungere som et bindeledd mellom departementet og kommunene og fylkeskommunene.

Flertallet er enig i at departementet skal ha det overordnede styringsansvaret for Nasjonalt senter for læring og utvikling og at det vil bli opprettet som en ordinær statsinstitusjon, men med større faglig frihet enn et vanlig forvaltningsorgan og med eget styre. Flertallet vil understreke at styret skal være bredt sammensatt, med medlemmer med bakgrunn blant annet fra forskning og utdanning.

Flertallet har merket seg at departementet arbeider med konkrete planer om å plassere senteret i egnede kontorlokaler i Oslo indre øst og er enig i dette.

Flertallet er også enig i at utvikling og produksjon av lydbøker vil kunne legges til Tambartun kompetansesenter for spesialundervisning.

Flertallet har for øvrig ingen merknader og slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre minner om at disse partier under behandlingen av St.meld. nr. 28 (1998-1999) gikk imot forslaget om å opprette et nasjonalt utviklingscenter ved sammenslåing av Nasjonalt læremiddelsenter og Eksamenssekretariatet (kfr. Innst. S. nr. 214 (1998-1999)). Disse medlemmer er fortsatt ikke overbevist om at det er reelt behov for et nytt organ til å ivareta utviklingsoppgaver på nasjonalt plan for både grunnskole og videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til behandlingen av St.meld. 28 (1998-1999) og Fremskrittspartiets forslag og merknader i den forbindelse.

Disse medlemmer vil påpeke at Fremskrittspartiets undervisningspolitikk bygger på prinsippet om innhold og kvalitet, og ikke på rene organisatoriske rammevilkår. Her blir et felles faglig basisnivå det viktige, og ikke hvilken metode eller hvilket livssyn som vektlegges. Det må være den enkelte elevs utbytte av undervisningen som må være det avgjørende, og ikke rammevilkår som sådan. Disse medlemmer påpeker at målet må være å etablere et uavhengig organ for kvalitetskontroll, slik at undervisningens innhold og elevenes utbytte av denne kan vurderes og sikres på en god måte. Samtidig vil en slik instans med større sikkerhet vise til hvor en forbedringsinnsats gir den beste effekt.

Disse medlemmer ser med bekymring på at flertallet foretrekker å iverksette et senter. En kan vanskelig se at en slik sammenblanding er formålstjenlig. For øvrig er det å skille forvaltningsmakt fra tjenesteproduksjon og utviklingsoppgaver en viktig opprydding som flere partier burde ha arbeidet for.

Når det gjelder å legge utvikling og produksjon av lydbøker til Tambartun kompetansesenter for spesialundervisning, er disse medlemmer noe avventende. Dette fordi utvikling og produksjon av lydbøker må gjøres i nær forståelse med produksjon av undervisningsmateriell i punktskrift. Det er også usikkert om

lydbøker i utgangspunktet bør samordnes som spesialundervisning. Disse medlemmer viser til Odelstingets vedtak av 10. juni 1999 som lød:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en melding basert på en vurdering av organiseringen og økonomien forbundet med en rettighetsfastsatt adgang til opplæring i punktskrift for svaksynte og blinde som tillegg til ordinær undervisning for svaksynte og blinde. Opplæringen skal foregå enten i punktskriftmiljø eller integrert i den ordinære skole etter elevens eget ønske."

Disse medlemmer har forventning til at dette raskt blir ivarettatt. I den sammenheng er det naturlig å vurdere nærmere om lydbokproduksjoner og punktskriftproduksjoner bør sees i sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Høyre ser med bekymring på den sammenblanding av forvaltningsoppgaver og utviklingsoppgaver som uvegerlig vil bli resultatet av den foreslåtte konstruksjon. Disse medlemmer har merket seg at flertallet forutsetter at forvaltningsoppgavene skal begrenses til det som er nødvendig for å utføre utviklingsarbeid og forsøk, men mener at det i praksis må bli vanskelig å forene denne forutsetningen med senterets ansvar for f.eks. å gjennomføre avgangsprøver i grunnskolen og sentralgitte prøver i videregående opplæring.

Disse medlemmer understreker at Høyres skolepolitikk bl.a. bygger på et ønske om mer frihet for den enkelte skole. Innenfor rammen av nasjonalt forpliktende læreplaner må det være betydelig rom for lokale variasjoner og mangfold i opplæringen. Den enkelte skole må få mulighet til å bruke varierte undervisningsformer og differensieringsmetoder for å kunne organisere undervisningen etter elevenes behov for ulike arbeidsformer og forskjellige faglige utfordringer. Disse medlemmer mener imidlertid at lokal tilpasning og variasjon må springe ut av lokale ønsker og initiativ, og ikke være initiert av et nasjonalt forskningsorgan.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre understreker at forutsetningen for å kunne åpne for stor grad av frihet for den enkelte skole til lokale tilpasninger må være at man får på plass et nasjonalt system for kvalitetssikring og vurdering. Disse medlemmer minner om at vektleggingen av større nasjonal fasthet i læreplanene i Reform 97 bl.a. kom som en reaksjon på den usikkerhet og forskjellig praksis som praktiseringen av Mønsterplanen hadde medført. Disse medlemmer legger vekt på at behovet for et system for nasjonal kvalitetssikring og evaluering er spesielt stort når det gjelder den obligatoriske grunnskole.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker viktigheten av at det uavhengige skoletilsynet baserer seg på kvalitative mål. Disse medlemmer viser i den sammenheng til sine merknader og forslag i Innst. S. nr. 119 (1999-2000) om sikring av et likeverdig skoletilbud m.m.

Komiteens medlemmer fra Høyre minner om at Høyre så sendt som i februar (kfr. Innst. S. nr. 119 for 1999-2000) tok opp forslag om at Regjeringen skulle legge frem forslag om opprettelse av og mandat for et uavhengig skoletilsyn. Disse medlemmer vil fortsatt arbeide for at ansvaret for resultatoppfølging og kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring skal ligge hos et uavhengig skoletilsyn.

Disse medlemmer understreker viktigheten av at man snarest mulig gjennomfører tiltak for å sikre blinde og svaksynte tilfredsstillende tilgang på læremidler. Disse medlemmer er - uavhengig av standpunkttagen til spørsmålet om etablering av et nasjonalt senter for læring og utvikling - enig i at utvikling og produksjon av lydbøker kan legges til Tambar-tun kompetansesenter for spesialundervisning.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

På statsbudsjettet for 2000 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
Utgifter:			
200		Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	
	01	Driftsutgifter reduseres med fra kr 145 747 000 til kr 144 643 000	1 104 000
202	(nytt)	Nasjonalt senter for læring og utvikling	
	01	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 203 post 01, kap. 239 post 01 og kap. 244 post 01, bevilges med	24 768 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 70 og kap. 244 post 21, bevilges med	5 416 000
	70	Tilskudd til læremidler, kan overføres, kan nyttes under post 21 og kap. 244 post 70, bevilges med	13 968 000
203		Statens utdanningskontorer	
	01	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 200 post 01 og kap. 202 post 01, reduseres med fra kr 134 558 000 til kr 125 991 000	8 567 000
239		Andre formål i videregående opplæring	
	01	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 202 post 01, reduseres med fra kr 80 031 000 til kr 79 499 000	532 000
244		Nasjonalt læremiddelsenter	
	01	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 202 post 01, reduseres med fra kr 35 074 000 til kr 20 509 000	14 565 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 70 og kap. 202 post 21, reduseres med fra kr 13 000 000 til kr 7 584 000	5 416 000
	70	Tilskudd til lærebøker m.v., kan overføres, kan nyttes under post 21 og kap. 202 post 70, reduseres med fra kr 33 522 000 til kr 19 554 000	13 968 000
Inntekter:			
3202	(nytt)	Nasjonalt senter for læring og utvikling	
	01	Inntekter ved oppdrag bevilges med	2 083 000
	02	Salgsinntekter m.v. bevilges med	4 262 000
3244		Nasjonalt læremiddelsenter	
	01	Inntekter ved oppdrag reduseres med fra kr 5 000 000 til kr 2 917 000	2 083 000
	02	Salgsinntekter m.v. reduseres med fra kr 10 229 000 til kr 5 967 000	4 262 000

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 11. april 2000

Ranveig Frøiland
leder

Anneliese Dørum
ordfører

Rune E. Kristiansen
sekretær